

ת"פ 18568/05/19 - מדינת ישראל נגד פלוני

בית משפט השלום בירושלים

ת"פ 18568-05-19 מדינת ישראל נ' פלוני
תיק חיצוני: 495624/2018

בפני	כבוד השופט ארנון איתן
מאשימה	מדינת ישראל
נגד	
נאשם	פלוני

החלטה

רקע והליכים קודמים:

1. כתב האישום מייחס לנאשם עבירות של כניסה למקום מגורים לביצוע עבירה, לפי סעיף 406(א) לחוק העונשין, תשל"ז 1977, וגניבה לפי סעיף 384 לחוק העונשין.
2. על פי הנתען, ביום 7.11.18 בשעה 09:00 או בסמוך לכך, נכנס הנאשם לביתה של הגברת הילה כהן (להלן: "המתלוננת") המתגוררת בקרוואן ברחוב הבוסתן בבת עין, דרך שער הכניסה שהיה נעול, ולאחר מכן פתח את דלת הכניסה לקרוואן שהייתה סגורה אך לא נעולה. באותן הנסיבות גנב הנאשם מביתה של המתלוננת, טבעת יהלום בשווי 15,000 ₪, קופסה מכסף, שני פסלוני פילים, צלחת זכוכית, מטהר אויר, תיק בצבע בז', ורולר לשיער. הנאשם אכל בננה השייכת למתלוננת, ואף הותיר את קליפתה על שולחן המטבח, נכנס לחדר השינה שלה והפך את המצעים על מיטתה, ואת בגדיה שהיו מונחים בארון, וכן זרק את כל תיקיה של המתלוננת שהיו תלויים על מתלה שעל הקיר.
3. ביום 6.11.2019 ולבקשת באת כוחו הופנה הנאשם לבדיקה פסיכיאטרית הן בשאלת כשירותו לעמוד לדין והן בשאלת אחריותו בעת ביצוע העבירה.
4. ביום 4.12.19 הוגשה חוות הדעת במסגרתה סקר בהרחבה הפסיכיאטר ד"ר טל ויצמן, את הרקע הרפואי של הנאשם. כמתואר בחוות הדעת, לנאשם רקע של אשפוזים פסיכיאטריים תדירים וארוכים, מחשבות אובדניות, ניסיונות אובדניים, מצבים פסיכויים חריפים, טיפול תרופתי אנטי פסיכוי ודכאוני, אפיזודות מאניות, שיפוט לקוי ועוד. הנאשם אובחן כסובל ממחלה בי פולארית עם מאפיינים פסיכויים.
5. הנאשם תיאר בפני הפסיכיאטר את השתלשלות האירועים שהובילה אותו לבצע את העבירה נשוא הליך זה באופן אסוציאטיבי, מוזר ובלתי ברור (חשב שהכלבים "מזמינים אותו" לבית המתלוננת), וניתן במובהק לראות כי

מצבו הנפשי הירוד ומחלתו הפעילה היוו גורם מרכזי שהניע אותו לבצע את הפעולות בהן נקט. בהמשך אותו יום, ולאחר ששוחרר ע"י שוטרים, נעצר הנאשם פעם נוספת עת ניסה להזיז אופנוע ממקומו- אז נלקח לאשפוז פסיכיאטרי בכפר שאול. בסיכומה של חוות נקבע כדלקמן:

א. הנאשם כשיר לעמוד לדין.

ב. הנאשם סובל ממחלה בי פולארית ובעת ביצוע העבירה סבל מאפיזודה מאנית עם מאפיינים פסיכוטיות, בהם אימפולסיביות וחוסר שיפוט. לפיכך הנאשם אינו אחראי למעשיו בעת ביצוע העבירה.

ג. הנאשם אינו מטופל תרופתית ועקב מצבו ישנה המלצה להורות על צו לטיפול מרפאתי כפוי בו.

6. ביום 18.12.19 הודיעה המאשימה כי היא מאמצת את מסקנות חוות הדעת.

7. ביום 30.12.19 הודיעה ההגנה כי היא מסכימה עם מסקנות חוות הדעת בכל הנוגע לכשירותו לעמוד לדין ואחריותו של הנאשם בעת ביצוע העבירה, אך מתנגדת להמלצה בדבר הוצאת צו מרפאתי כפוי, שכן הנאשם אינו עונה להגדרה "ושהוא עדיין חולה" הקבועה בסעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש, תשכ"א - 1991. הוסף, כי מאז קרות האירוע נשוא כתב האישום הנאשם נמצא במצב נפשי יציב, מתפקד כראוי ולא הסתבך בפלילי.

8. בדיון ביום 10.2.2020 העלו הצדדים את טיעוניהם בעניין המלצות המומחה. ב"כ הנאשם טענה שלדידו של הנאשם, מצבו הוטב מאז האירוע בו הואשם דווקא משום שאינו מטופל תרופתית. הנאשם משתתף בטיפול אלטרנטיבי. הוסף, כי המבחן למתן צו מרפאתי כפוי הוא מבחן משפטי, ובהתאם להוראת ביהמ"ש העליון ברע"פ 966/17 פלוני נ' מדינת ישראל (28.12.17) (להלן: "פס"ד פלוני"), יש לבחון האם הנאשם עודנו חולה, דרישה שאינה מתקיימת במקרה הנדון, נוכח העובדה שנכון למועד זה הנאשם הינו מאוזן, ולא עבר מאז אותם אירועים עבירות נוספות. עוד צוין, כי יש לבחון את טיב המחלה, עוצמת הסימפטומים, חומרת העבירה ונסיבותיה, תקופת הרמיסיה ועוד.

9. במענה לטיעוני ההגנה ציינה המאשימה שבהתאם לפס"ד פלוני, קיימות מספר אינדיקציות לבחינה האם הנאשם "עודנו חולה". במקרה הנדון, כך לדבריה, ועל רקע אשפוזים רבים בעברו של הנאשם, יש להניח שמחלתו עודנה פעילה. זאת ועוד, ברקע של הנאשם מקרים רבים בהם לאחר צו אשפוז כפוי לא נטל הוא את תרופותיו ואז אושפז בשנית. הוסף, כי יש לבחון מקרה זה באופן כולל ולהתייחס לכך שהנאשם אושפז במהלך שנת 2018 ארבע פעמים. עוד נטען, כי קיים טעם לפגם בכך שהנאשם מבקש לעשות שימוש בהמלצות חוות דעתו של המומחה רק לצורך זיכוי מעבירות, ומאידך מסרב לקבל את המלצותיו ביחס לטיפול. נוכח טעמים אלו ביקשה המאשימה לאמץ את ההמלצה ולהורות על צו טיפול מרפאתי כפוי.

10. בתום הדיון השמיע הנאשם את עמדתו. הנאשם מסר כי הטיפול האלטרנטיבי שהוא מקבל כעת מציל את חייו. לדבריו, במהלך השנים הבין כי הטיפול המרפאתי הינו זמני ואינו מסייע לו. ביחס לטיפול האלטרנטיבי בו הוא נוטל חלק ציין, כי המדובר בשיטה רוחנית ובדרך חיים, המלמדת אותו להפוך לאדם טוב יותר. לדבריו, שיטה זו הוכחה כיעילה ע"י מיליוני אנשים בכך שריפאה להם מחלות סופניות. עוד הוסיף שלפסיכיאטר המחוזי קיימת

סמכות להורות על אשפוזו בעתיד, ככל וישתכנע שחלה החמרה במצבו (ראו: סעיף 5 לבקשה לתיקון פרוטוקול).

דין ומסקנות:

11. המחלוקת הדרושה הכרעה במקרה זה נוגעת בשאלה האם ישנו מקום ליתן צו טיפול מרפאתי כפוי על הנאשם, שהומלץ לזכותו מחמת אי שפיות, וזאת מכוח הוראות סעיף 15(ב) לחוק טיפול בחולי נפש, התשנ"א-1991 (להלן: "**החוק**"), אשר הוראותיו כלהלן:

"הועמד נאשם לדין פלילי ובית המשפט מצא כי הוא עשה את מעשה העבירה שבו הואשם, אולם החליט, אם על פי ראיות שהובאו לפניו מטעם אחד מבעלי הדין ואם על פי ראיות שהובאו לפניו ביזמתו הוא, שהנאשם היה חולה בשעת מעשה ולפיכך אין הוא בר-עונשין, ושהוא עדיין חולה, יצווה בית המשפט שהנאשם יאושפז או יקבל טיפול מרפאתי".

12. לאחר שמיעת טיעוני הצדדים, אלו שבע"פ ואלו שבכתב, ועיון בחוות הדעת הרפואית, שוכנעתי כי ישנו מקום לקבל את המלצות הפסיכיאטר המחוזי במלואן ולהורות גם על הוצאת צו מרפאתי כפוי.

13. בעניין השאלה שבמחלוקת הפנו שני הצדדים, לפס"ד **פלוני** הנזכר לעיל, בו נדונה בהרחבה השאלה מהו המונח "ושהוא עדיין חולה" המצוין בסעיף 15(ב) לחוק. באותו פס"ד טענה ההגנה שהחובה להורות על טיפול כפוי כפופה להתקיימותו של התנאי לפיו, הנאשם "עדיין חולה" בשעת מתן צו האשפוז. המאשימה טענה מנגד, שהמונח "עדיין חולה" משתנה ממקרה למקרה והוא תלוי נסיבות.

14. בפס"ד **פלוני** מצא כב' בית המשפט העליון שלמעשה אין מחלוקת בין הצדדים, והשאלה העולה לדיון היא האם ניתן לקבוע שאדם חולה, שמחלתו מצויה ברמיסיה (הפוגה), יכול להיחשב כמי ש"עדיין חולה" או שמא על מחלתו להיות בשלב פעיל בעת מתן הצו? המשמעות של הכרעה בסוגיה זו היא שלכאורה, קבלת העמדה הראשונה לפיה גם רימסיה מהווה עילה למתן צו, תוביל לכך שדי בזיכוי מחמת אי שפיות והכרה במחלה נפשית כרונית כדי להוביל לאפשרות במתן צו בכל מקרה ומקרה (שם, סעיף 6).

15. בית המשפט ציין בפסק דינו ביחס לשיקולים אלו כי "האפשרות הראשונה היא מרחיבה מדי, באופן שעלול לפגוע בזכויותיו של הנאשם-החולה. קשה להלום כי כל חולה סכיזופרניה, שעבר עבירה פלילית, יינתן עליו צו טיפול כפוי אך ורק בשל היותו חולה סכיזופרניה; והאפשרות השנייה היא מצמצמת מדי, באופן שאינו מעניק משקל הולם להגנה על שלום הציבור".

16. בסופו של דבר קבע בית המשפט שהצורך להגן על שלום הציבור מפני מסוכנותו של נאשם החולה במחלת נפש, עשוי להצדיק כפייה של טיפול ולאורה של תכלית זו ייבחן כל מקרה ומקרה. לא בכל מקרה של הפוגה בסימפטומים של המחלה, תישלל מבית המשפט הסמכות להורות על טיפול כפוי. הצורך להגן על שלום הציבור, לצד זהירות מפני פגיעה בזכויותיו של הנאשם-החולה, מחייב בחינה פרטנית של ההפוגה ושל מכלול הנסיבות.

17. עוד נקבע בפסק הדין כי הכרה בסייג אי השפיות משמעה שהנאשם ביצע את המעשה המיוחס לו. מכאן נובעת מסוכנותו לציבור אם נמצא כי הוא "עדיין חולה" ומכאן ההוראה המנדטורית בסעיף לחייב נאשם כזה בטיפול

כפוי. זוהי גם הסיבה בגינה התיר המחוקק לבית המשפט שיקול דעת נרחב לבחון האם להורות על טיפול כפוי לנאשם.

18. כדי לקבוע האם הנאשם עודנו חולה על בית המשפט לבחון, בין היתר, את טיב המחלה, עצמת הסימפטומים, תגובות הסימפטומים של המחלה בעבר, אשפוזים וטיפולים קודמים, נטייה להפסקת טיפול יזומה של הנאשם, הסביבה המשפחתית-חברתית בה נמצא הנאשם ועד כמה מדובר בסביבה תומכת המאפשרת פיקוח על הנאשם, חומרת העבירה ונסיבותיה, התקופה שחלפה מאז ביצוע העבירה, תקופת הרמיסיה ועוד.

19. עוד ציין בית המשפט כי: "אינו דומה חולה שמסכן רכוש או גורם מטרד, לחולה שמצבו הרפואי מעורר חשש לפגיעה בחיי אדם ובביטחון הציבור; אין דין הפוגה קצרה כהפוגה ממושכת; מקרים של תגובות חריפה בסימפטומים דורשים התייחסות שונה מאשר מקרים של מחלה יציבה; נאשם שלחובתו הרשעות קודמות או זכויות קודמות לגבי מעשים שנעשו באי שפיות או בהשפעת המחלה, עשוי להיתפס כמסוכן יותר בהשוואה למי שלא ביצע עבירות קודמות; וכיצד בזה".

מן הכלל אל הפרט:

20. לנאשם רקע של אשפוזים קודמים הנובע ממחלתו הפעילה, והוא כאמור אישר כי הוא אינו נוטל טיפול תרופתי. בנסיבות אלו אין באפשרותי לקבל את טענות ההגנה אודות טיפול אלטרנטיבי בו הנאשם נוטל חלק כתחליף להמלצה הטיפולית שבחוות הדעת. הנאשם פעל מספר פעמים בעבר באופן המסכן את שלומו ואת שלום הציבור עקב מחלתו. במקרה שבפני פרץ הנאשם לביתה של המתלוננת, ולא יכולה להיות מחלוקת בדבר פוטנציאל הסיכון להסלמת האירוע וסיכון המתלוננת, ודאי בנסיבות בהן קיבל הנאשם "הוראות מכלבים" לפרוץ לבית שאינו שלו וליטול ממנו רכוש בעל ערך רב. בהמשך היום נגע הנאשם ברכוש (אופנוע) לא לו, וגם פעולה זו לא הייתה הראשונה ברצף הפעולות שביצע בשל מחלתו, ושהביאו לאשפוזו.

21. ודוק, בפס"ד פלוני הנ"ל נטל הנאשם את תרופותיו והשתתף בטיפול וזוהי הסיבה בגינה היה ברמיסיה. לא כך במקרה שלפני בו לא עשה הנאשם כל פעולה אקטיבית לשם החלמתו, להפך, הנאשם מסרב ליטול טיפול, והוכח כבר בעבר שזוהי גם הסיבה בגינה מחלתו שבה לעוצמתה בשנית, נתון שהצריך אף את אשפוזו התכוף. במצב דברים זה, וכשעמדת גורמי הטיפול הינה ברורה בעניין זה, יש לקבל את המלצתם.

22. ב"כ הנאשם כאמור אינה חולקת על כך שהנאשם ביצע את מעשה העבירה, והמאשימה לא חלקה על האמור בחוות הדעת הפסיכיאטרית, ולא ביקשה להעיד את עורכי חוות הדעת, ומכאן שאני קובע כי הנאשם ביצע את מעשה העבירה. כמו-כן, אני קובע כי הנאשם אינו נושא באחריות פלילית למעשה שעשה, הואיל ובשעת המעשה, בשל המחלה, היה חסר יכולת להבין את אשר הוא עושה או את הפסול במעשהו או להימנע מעשיית המעשה, כאמור בסעיף 34 ח' לחוק העונשין.

23. אשר על כן אני מזכה את הנאשם מחמת ליקוי נפשי.

24. ער אני לעובדה, כי חלפו מספר חודשים מאז הוגשה חוות הדעת, אך בנסיבות בהן הנאשם מסרב כאמור לקבל את הטיפול המומלץ לו, ועל רקע ניסיון העבר, אין לי אלא לקבוע שהשיקול של שלום הציבור גובר במקרה זה, וכי יש להורות על מתן צו לטיפול מרפאתי כפוי ביחס אליו זאת מכוח הוראות סעיף 15(ב) לחוק.

25. בהתאם לסעיף 15 (ד1) (1) לחוק טיפול בחולי נפש, תקופת האשפוז המרבית לא תעלה על חמש שנים.

מזכירות בית-המשפט תמציא העתק ההחלטה לפסיכיאטר המחוזי.

זכות ערעור לבית המשפט המחוזי בתוך 45 יום.

ניתנה היום, ט' אב תש"פ, 30 יולי 2020, בנוכחות המאשימה
הנאשם ובאת כוחו.